

Kopi: Kragerø kommune v/ kultursjef Harald Bothner

**UTTALELSE FRA FRØKEN HENRIETTE HOMANNS LEGAT / BERG-KRAGERØ MUSEUM OM
UTREDNING (HØRINGSUTKAST) OM FYLKESKOMMUNENS ROLLE OVERFOR MUSEUMSSEKTOREN I
VESTFOLD OG TELEMARK**

Styret i stiftelsen Frøken Henriette Homanns Legat / Berg-Kragerø Museum, som er konsolidert med Telemark Museum, takker for muligheten til å gi høringsuttalelse om utredningen. Vi benytter anledningen og har etter behandling av saken i styremøte 4.11. 2020 følgende kommentarer:

Organisasjonsform

Vi støtter hovedkonklusjonen om ikke å gjøre endringer i organiseringen av museumslandskapet i det nye fylket, men videreføre ordningen med tre konsoliderte museer i tidligere Telemark fylke uten å ta sikte på å samordne organisasjonsformen med Vestfoldmuseene. Og vi merker oss med tilfredshet at utredningen synes å legge vekt på at målet for museumspolitikken nå som ved innledningen av konsolideringsprosessen for 20 år siden ikke er en sentralisering av museumstilbudet, men en videreføring og styrking av det lokale tilbudet gjennom fortsatt lokal forankring, samordning på regionalt nivå og samarbeid i nasjonale nettverk som ivaretar det frivillige engasjementet (jf. s. 9 og 12 i utredningen).

Berg-Kragerø Museums tilknytning til det konsoliderte Telemark Museum

I omtalen av Telemark Museum og vårt lokalmuseum i Kragerø vil vi imidlertid påpeke at det har sneket seg inn en misforståelse, eller en formulering som i det minste lett kan misforstås. Det heter på side 18 i utredningen at Telemark Museum i dag består av Porselensmuseet, Henrik Ibsen Museum, Kittelsenhuset, Berg-Kragerø Museum, Ulefoss hovedgaard, Brekkeparken, Telemark Escape og Jønnevald rutebilanlegg. Vi vil presisere at Kittelsenhuset ikke er en egen museumsenhet som er opptatt i det konsoliderte museet, men en filial av Berg-Kragerø Museum som eies av Frøken Henriette Homanns Legat.

Vi stusser også over at det på s. 17 (jf. s. 19) i utredningen heter Berg-Kragerø Museums under utredningen har stått i en uavklart situasjon med tanke på det fortsatte samarbeidet med det konsoliderte Telemark Museum. Det er ukjent for oss. Vi har en konsolideringsavtale som for tiden innebærer at den lokale eierstiftelsen har mer økonomisk ansvar for og mer involvert i driften av lokalmuseet enn den opprinnelige konsolideringsavtalen la opp til.

Dette er en løsning som vi ble nødvendig for å sikre videre drift da Telemark Museum ønsket å legge ned all aktiv forvaltning og formidling på vårt store og moderne hovedmuseum på Berg, og bare

holde åpent i Kittelsenhuset som er en liten nisjearena og utgjør en liten del av lokalmuseets virksomhet, uten egne samlinger. Som det fremgår på side 29 i høringsutkastet, og for øvrig i innspillet vårt til planprosessen, har vi et sterkt og klart uttrykt ønske om å forbli konsolidert med Telemark Museum. Vi forutsetter at Telemark Museum vedstår seg det ansvaret som det påtok seg ved konsolideringen som for vårt vedkommende fant sted i 2008.

Lokalt eierskap til anlegg og samlinger og frivillighetens betydning for museene

Videre registrerer vi med stor uro at høringsutkastet på side 13 anbefaler forenkling av eierstrukturen i konsoliderte museer med komplisert eierstruktur fordi det kan hemme faglig utvikling og hemme utvikling av lojalitet til det konsoliderte museet. Dersom det med dette bl.a. siktes til lokale eierstiftelser som vår, og innebærer en anbefaling om å oppløse disse, er vi sterkt uenige:

Som utrederne er inne på samme sted, fungerer slike eierstrukturer fint mange steder. Og de kan være nødvendige garantister for at museumsreformen virker etter hensikten, og viderefører et godt museumstilbud med stort frivillig engasjement i pakt med det oppdraget og ansvaret som de konsoliderte museene har tatt på seg ved konsolideringen.

Med bakgrunn i våre vide kontakter i museums-Norge er det vårt klare inntrykk at det helst er om konsoliderte museer vil løpe fra dette ansvaret og sentralisere tilbudet at det oppstår problemer. Og for egen del ser vi åpenbare fordeler med lokalt eierskap til anlegg og samlinger, i form av sterk lokal oppslutning fra publikum, frivillige og informanter, og gavmildhet både i form av gjenstander, fotografier og arkivalier – og til dels store testamentariske pengegaver fra privatpersoner og prosjekttilskudd fra lokale banker og annet næringsliv. Mye av dette kan settes på spill om eierstrukturen endres.

Ikke minst tror vi den nåværende eierstrukturen er viktig for å opprettholde en omfattende frivillig innsats i museene. Som det heter på side 11 i utredningen, er frivilligheten i mange tilfeller en viktig og noen ganger en integrert del av konsoliderte museer. Den har i alle år hatt avgjørende betydning for Berg-Kragerø Museum, både da museet hadde 3-4 ansatte før den endelige konsolideringen i 2008, og de siste 12 årene med gradvis nedbemanning som følge av sentraliseringspolitikken i Telemark Museum. Også for noen av landets største og faglig sterkeste kulturhistoriske museer er frivillig innsats viktig i forbindelse med arrangementer, annen formidlingsvirksomhet og i dokumentasjonsarbeidet. Om museene evner å gi god plass til frivillighet og utnytte denne godt for egne formål, bidrar dette også til å løse sektorens videre samfunnsoppdrag ved å gi gode aktivitetstilbud til pensjonister og andre som er interessert kulturhistorie og kulturminnevern og ønsker å gjøre meningsfylt arbeid og oppleve å være til nytte på en måte som gir god trivsel og helse.

Utredningen viser riktignok på side 12 til en undersøkelse utført av Telemarksforskning hvor det fremgår at mange konsoliderte museer opplever samarbeidet med frivillige som utfordrende. Vår erfaring er imidlertid at det er en utfordring som det er bryet verdt å ta. Samarbeidet mellom profesjonelle ansatte og frivillige behøver ikke å skape friksjoner om frivilligheten møtes med respekt og anerkjennelse for det den bidrar med, og de frivillige får god veiledning i det arbeidet de utfører fra profesjonelle museumsfolk.

Vi tror på denne bakgrunn at både det lokale og konsoliderte nivået er best tjent med nåværende eierstruktur, og mener at de problemer som er observert noen steder kan unngås ved at de

konsoliderte museene tar oppdraget sitt på alvor og sikrer et fortsatt godt allment museumstilbud lokalt i samsvar med intensjonen i museumsreformen. Da vil oppslutningen lokalt om det konsoliderte nivået også styrkes der den savnes i dag, og de lokale museene vil bidra positivt til den faglige utviklingen.

Fylkeskommunens museumspolitik og styring av museene

Mens medeierskapet til Vestfoldmuseene IKS gir fylkeskommunen betydelig ansvar for og direkte innflytelse på museumsdriften der, legger utredningen etter vårt syn omvendt opp til en unødvendig tilbakerent holdning til driften av museumsstiftelsene i Telemark. «Armlengdes avstand» er et sunt prinsipp i forhold til innholdsproduksjon og formidling, men armene må ikke bli så lange at museumspolitikken avpolitiseres, slik tilfellet etter vårt syn i for stor grad har vært under museumsreformen i tidligere Telemark fylkeskommune. Eierformen begrenser riktignok fylkeskommunens direkte innflytelse på museumsstiftelsene, men også disse konsoliderte museene mottar betydelig økonomiske tilskudd fra det regionale nivået.

Dersom fylkeskommunen tar intensjonene bak museumsreformen på alvor, bør den benytte museenes årlige søknader om tilskudd, og de fylkeskommunale tildelingsbrevene, til å påse at de konsoliderte museene planlegger og gjennomfører virksomheten i tråd med de klare føringene for reformen som høringsutkastet viser til innledningsvis med tanke på lokal forankring og opprettholdelse av lokale museumstilbud. Om de konsoliderte museene skal ivareta alle de oppgaver og samfunnsmessige funksjoner som de er tillagt i dag, må de være nærværende der folk bor med et allment kulturhistorisk tilbud. Det holder ikke med små nisjearenaer som Kittelsenhuset i vårt tilfelle.

Sluttkommentarer

Vi er informert om at det under arbeidet med høringsutkastet har vært god kontakt mellom utrederne og det konsoliderte nivået. Det har sikkert vært nyttig for dem. Og høringsutkastet bærer preg av det. Men vi beklager at ikke også vi er blitt kontaktet på samme måte. Da kunne nok noen av misforståelsene som er nevnt ovenfor, vært unngått. Vi blir gjerne kontaktet i den videre prosessen, og viser for øvrig til våre innspill til planprosessen, datert 25.5. 2020.

Med vennlig hilsen for Frøken Henriette Homanns Legat / Berg Kragerø Museum

Per G. Norseng/s

Styreleder

E-post per.g.norseng@usn.no

Tel. 91792937